

בנין יעקב

פרשת בהעלותך

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעודד הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת בהעלותך

עבודת השי"ת בהתחדשות.....ה

שיהיה שם שמים שגור על פיך.....ט

אייר תשפ"ב

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי • חנוכה • שבב"ם • פורים - ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית • שמות

פרשת בהעלותך

עבודת השי"ת בהתחדשות

ביאור כוונת רש"י 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה'

בפרשתן (במדבר ח ג) "ויעש בן אהרן", פירש רש"י, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. קושיית העולם ידועה, מהו החידוש בזה על אהרן קדוש ה' שלא שינה ממה שצוה עליו הכורא יתברך שמו.

וברמב"ן כתב לתרין, שהרכותא בזה היא, שאף על פי שמצות הדלקת הנרות כשרה גם בבניו הכהנים, כמו שנאמר (שמות כו כא) "יערוך אותו אהרן ובניו", בכל זאת לרוב צדקתו היה אהרן הכהן מודקדק כל ימיו להדליק את המנורה בעצמו דייקא, והיה הוא מזדרז במצוה הגדולה הזאת הרומזת לדבר עליון וסוד נשגב.

שלא שינה - לא נעשה העבודה שלו ישן מתוך הרגל

ובשם הרה"ק מקאצק זיע"א (אמת ואמונה צו), מובא לפרש שכוונת רש"י במה שכתב 'שלא שינה', היינו שהמצוה שנצטווה עליה אהרן הכהן עשה בכל יום שני פעמים בבוקר ובערב באותה התלהבות ותשוקה כמו שעושה זאת בפעם הראשונה בימי חייו.

וזהו הכוונה 'שלא שינה', דהיינו שלא נעשה העבודה שלו ישן מתוך הרגל, רק "ויעש כן אהרן" - בכל פעם באותה התלהבות כמו שהיתה לו בפעם הראשונה שהדליק, כל יום היתה אצלו התחדשות בעבודת ה', ואפילו עשה זאת פעמיים בכל יום תמיד, לא עשה זאת כמצות אנשים מלומדה, רק בכל פעם שהדליק הנרות היתה עבודתו כבפעם הראשונה, באותה תשוקה ובאותה התלהבות, ואף פעם לא נתיישנה העבודה אצלו.

לא שינה - שהיתה ההתעוררות וההתפעלות כמו בפעם הראשונה

ובעין זה פירש בשפת אמת (בפרשתן תרל"ה ד"ה ויעש כן) שבא להורות שאהרן הכהן עשה מעשה המצוה כל ימי חייו בכוונה ורצון אחד. כי דרך כל אדם, שבהתחלה מתעורר לטוב, אך בעבור זמן מה נשכח ממנו ההתלהבות הראשונה, וצריך לחפש כל פעם התעוררות באופן אחר. והאמת הוא כי ההתפעלות הראשון הוא המוכרח ביותר, לזאת נאמר על אהרן 'שלא שינה', שהיה כל ימיו באותה התעוררות והתלהבות כמו בפעם הראשונה, [על דרך שאמרו (רש"י ואתחנן) 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'] וממילא בא לו תמיד השגות חדשות כמו שאמרו חכמינו ז"ל (רש"י עקב) 'אם שמוע בישן תשמע בחדש'.

'שינה' גמטריה שס"ה רומז שהדליק באותה התלהבות שס"ה ימים שבשנה

ורמז נאה מוכא בזה בשם הגר"א זיע"א, 'שינה' עולה בגימטריה שס"ה, כמנין ימות השנה, וזהו 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה', שבכל יום מן השס"ה ימים בשנה לא שינה עבודתו מן הקודם, רק עשה באותו חשק והתלהבות כאילו זו הפעם הראשונה. ללא שום התישנות.

אל תשליכני לעת זקנה - אף אם ח"ו התרשלנו בעבודתינו

ובענין זה שמעתי פעם דבר נפלא מהגאון רבי משה סאלנט זצ"ל בביאור הכתוב (תהלים עא ט) "אל תשליכני לעת זקנה ככלות כחי על תעזובני", דלכאורה תמוה היא עד מאוד, דמדוע יעלה על הדעת שהשי"ת ישליכנו דייקא בימי הזקנה, ומהו המשמעות של בקשה זו, והראה לי בסידורו של זקנו הגאון המגיד רבי נטע מחעלם זצ"ל, שצייין בסמוך לבקשה זו תיבות אלו: "אל תשליכני לעת זקנה - כדרך שאנו משליכין אותך", ורצונו לומר דהנה דרך העולם ברבות הימים והשנים, נתמעט התלהבותם למצוות, ובהתקרבתם יותר לימי הזקנה ככלות כחם, לפעמים אף מתרשלים ח"ו מלקיים המצוות כתיקונם, ועל כן אנו מתחננים 'אל תשליכנו לעת זקנה' שאף אם בימי הזקנה אנו משליכין אותך כביכול ומתרשלים חלילה בעבודתנו, אנא אל תתנהג איתנו כמידתינו 'ואל תשליכנו לעת זקנה'.

אנו מתחננים שהתלהבות המצוות לא יתיישן אצלנו

ובעין זה ידועה אימרת הבעש"ט זיע"א (ראה אור המאיר יתרו, תולדות יצחק ואתחנן ועוד) בביאור הפסוק 'אל תשליכני לעת זקנה', דלכאורה קשה וכי בבחרותו אינו צריך סיוע, ולמה מבקשים רק על ימי הזקנה, אלא הכוונה היא דלפעמים יתלהב האדם לאיזה עובדא הן לתורה הן לתפלה, אבל אין נשאר אצלו זה ההתלהבות והחשק, רק תיכף ומיד יפול מהחשק, ודומה לו כאילו הזקין זה המצוה, [על דרך שאמרו (בטור אורח חיים סי' ס"א) כפרוטגמא ישנה], על כן אנו מבקשים שלא ניפול ח"ו לעת זקנה, דהיינו לא יתיישנו אצלנו התורה והמצוות, בבחינת זקנה, אלא שנעשה אותם בכל יום ויום בחשק נפלא כדבר חרש, כאמרו ז"ל 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'.

'שלא שינה' שלא ניכר התלהבותו לחוץ

ובשם הרה"ק רבי יצחק מווארקא זיע"א מתאמרא, (ראה ספר ישמח ישראל ד"ה ויעש) דהחידוש אצל אהרן הכהן 'שלא שינה' הוא, שלא היה ניכר בו

שום שינוי והתפעלות בשעת הדלקת המנורה, ועל אף עבודתו הנשגבה וכוונת כל היחודים והכוונות הנוראות מענין הדלקת המנורה, לא היו ניכרים בו שום תנועה ושנוי בחוץ, אלא הכל מכפנים הלב, [ואמר הרה"ק שהיא מדריגה נפלאה בדרך העבודה].

והוסיף עוד בצחות לשונו הקדוש, כי אילו היה מצוה הקדוש ברוך הוא מצוה זו להרב הצדיק הקדוש רבי לוי יצחק מבארדימשוב זיע"א, היה משבר המנורה ושופך השמן זית, לגדל ההתלהבות מהמצוה רבה הלזו, אבל אהרן לא שינה, שלא ניכר בו שום שינוי.

וראה עוד על זה הדרך בספר הקדוש אהבת שלום (ד"ה או יאמר) שביאר כוונת רש"י 'ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה', בהקדם מה שמסופר בספר הקדוש ראשית חכמה (שער הקדושה פרק ג אות יב): שחסיד אחד היה מתבודד מהמתבודדים, הפורשים מעניני העולם, שהיה לעולם דבק בהשי"ת, ובהמשך הזמן בא החסיד ליישוב, ולא הכירו בו, ועשאוהו שמש בית הכנסת, וכשהיה נותן השמן בנרות היה שופך מהשמן בחוץ, כי מרוב דבקותו לא היה יכול לכיין לתת השמן בתוך הנרות. וחכם הקהל הבין הדבר, ואמר: השמש הזה ראוי שיהיה חכם במקומי, ואני אשמש תחתיו. ועל כיוצא בזה נאמר (משלי ה יט) "באהבתה תשגה תמיד", כי מרוב אהבת התורה והדבקות בה, ישגה בדברי העולם הזה, עד כאן לשונו הקדוש והמתוק.

וזו היא כוונת רש"י על ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, פירוש הגם שבוודאי היה אהרן טרוד בשכלו ומוחו לכיין כוונות וסודות עליונים הראויים למצוה זאת כנודע, אפילו הכי היה יכול לכיין גם כן בגשמי, ולא שינה, והיה קושר הגשמי ברוחני. וזהו פלא גדול, ולכן שיבחה התורה הקדושה ודו"ק.

ידי רצון מלפני אבינו שבשמים שנזכה לעשות כל מעשי התורה והמצוות בהתחדשות והתלהבות, ולא יהיו מעשינו בדרך של מצות אנשים מלומדה, אלא מלא חיות והתעוררות דקדושה, בבחינת 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', אמן.

שיהיה שם שמים שגור על בניך

על כל פעולה או תנועה שהאדם עושה צריך שיאמר 'אם ירצה השם' או 'בעזרת השם'

כתיב (במדבר ט יח), "על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו", וכן בהמשך הפרשה (שם פסוק כ) כתיב "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו". ומבאר השל"ה הקדוש (דרך חיים תוכחות מוסר בפרשתן) דיש בכאן רמז מוסר והדרכה, שעל כל פעולה או תנועה שהאדם עושה, צריך שיאמר, 'אם ירצה השם' או 'בעזרת השם'. למשל, בלכתו בדרך יאמר הנני נוסע בעזרת השם יתברך, ובדעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך, אם ירצה ה'. וכשבא למקום החניה או יחזור ויתן שבת, ויאמר הנה בעזרת השי"ת באתי הנה, ובדעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה. נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו, ובשעת מעשה, ועל זה הדרך בכל פעולותיו.

ירגיל עצמו לחזור ולשנן בכל תהלוכותיו שהכל בהשגחה עליונה

נמצינו למדים שהמדריגה הנפלאה של 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', לא היתה דייקא בעת שהותם של ישראל במדבר, כאשר היו מקופין בענני כבוד, אלא בכל עת ובכל מקום, וכן בכל פעולה ופניה שפונה האדם, מוקף הוא בהשגחה עליונה על כל צעד ושעל, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (חולין ז:): 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, שנאמר (תהלים לו כג) "מה' מצעדי גבר כוננו". וחובה על האדם להרגיל את עצמו להיות דבוק במחשבה זו, וישתף שם שמים בכל פעולותיו ותהלוכות חייו, לתלות כל הצלחותיו וכל הקורות עמו בעזרתו וברצונו יתברך שמו, ויחזור וישנן בין לבין עצמו שהכל בהשגחה העליונה.

סיפור נפלא מאלהיו הנביא

סיפור נפלא שיש בה מוסר השכל בענין חיוב האמונה בהשגחה פרטית מסופר במדרש (אוצר המדרשים), מעשה באדם עשיר שהיה נדיב לב ובעל צדקה, אך לבו לא היה שלם באמונה ובהשגחה פרטית, בלבבו סבר תמיד כי את כל עושרו רכש בכוחו ובעוצם ידו, פעם אחת יצא ליום השוק על מנת לקנות שוורים, בדרך פגע בו אליהו הנביא שנראה אליו כסוחר, שאלו אליהו להיכן אתה הולך? אמר לו לשוק אני הולך לקנות שוורים, אמר לו אליהו אמור, 'אם ירצה השם' או 'אם יגזור ה' יתברך', השיב לו הסוחר: הרי המעות בכיסי והדבר תלוי אך ורק ברצוני, השיבו אליהו: אם כך אתה אומר דע לך כי לא תצליח.

ואכן, כאשר המשיך הסוחר בדרכו, נפל כיס המעות מאמתחתו בלא שהרגיש בכך, ראה אליהו את הכיס והניחו על סלע בלב יער במקום שאין בני אדם עוברים שם.

הסוחר הגיע לשוק, ולאחר יגיעה רבה מצא שוורים מוכחרים, וכאשר רצה לשלם עבורם הבחין שהמעות אבדו לו וחזר לביתו בפחי נפש.

אחרי זמן מה נמל שוב מעות ויצא מביתו אל השוק לקנות שוורים, הפעם בא אליו אליהו בדמות זקן, וחזר על שאלתו כבפעם הקודמת, וכשראה שעדיין אינו אומר מה שלמדו, אמר לו שנית, אמור: 'אם ירצה השם' או "אם יגזור ה' יתברך". אך כיון שהסוחר לא שעה לדבריו גם בפעם הזאת הפיל עליו אליהו תרדמה, וכשנרדם נמל ממנו את כיס המעות והניחו אצל הכיס הראשון במעבה היער, כאשר הקיץ הסוחר משנתו וראה שהכסף נגנב ממנו, שב לביתו בצער רב.

אחר התבוננו בשני המקרים שקרו לו, הגיע למסקנה כי בודאי יד ה' בדבר, והעונש הגיע לו מאחר שלא שמע לאלהיו שלימדהו להאמין בהשגחת הבורא יתברך, מיד קיבל על עצמו שמאותו יום ואילך יאמר 'אם ירצה השם' על כל דבר שירצה לעשות.

כאשר יצא בפעם השלישית אל השוק נגלה אליו אליהו הנביא בדמות נער עני המבקש עבודה, שאלו אליהו להיכן אתה הולך? אמר לו: הנני הולך לשוק

לקנות שוורים אם ירצה השם, בירכו אליהו בברכת הצלחה, וביקשו שאם יזדקק לעזרה בהנהגת השוורים יקרא לו, אמר לו הסוחר: אם אך יעזור לי ה' יתברך שאקנה שוורים אשכור אותך לעזור לי.

ואכן הצליח הסוחר בדרכו, ומצא שוורים מובחרים בזול ושכר את הנער להנהיגם, בדרכם הביתה ברחו לפתע השוורים לתוך היער, והסוחר רדף אחריהם עד שלפתע נעצרו ליד סלע, ועליו מצא מונחים שני הכיסים שאבדו לו. שמח הסוחר והודה לה' והמשיך בדרכו עם הנער והשוורים, וכאשר הגיע לביתו נעלם לפתע הנער, אז הבין הסוחר כי יד ההשגחה העליונה היתה בכל אשר אירע לו.

מטרת המסעות לשעבד כל רצונם לרצון השי"ת

ואכן זו היתה מטרת מסעות בני ישראל בארץ לא זרועה, כדי להחדיר בקרבם, שכל תהלוכות ומסעות האדם בעולמו, הכל מהשגחה מעם השי"ת, וכדי לשעבד כל מעשינו ורצוננו לרצון השי"ת, וכמו שמבאר הרמב"ן מה שאמר הכתוב (במדבר ט יט) "ובהאריך הענן על המשכן ימים רבים ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו": טעם "ובהאריך הענן" לומר כי אם יאריך הענן על המשכן ימים רבים, ואף אם המקום הוא איננו טוב בעיניהם, ובוודאי היו חפצים ומתאוים מאד לנסוע מן המקום, אף על פי כן לא יעברו על רצון השם. וזהו טעם "ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו" כי מיראת השם ומשמרם משמרת מצותו לא יסעו. וכן אם יהיה הענן ימים מספר כשנים או שלשה ימים, והיו העם יגיעים מאד וענה בדרך כחם, יעשו רצון השם ללכת אחרי הענן^א.

א. וממשיך שם ברמב"ן לבאר על זה הדרך המשך הכתובים (שם פסוק כא) "ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו או יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו": כי יש שלא יעמדו רק לילה אחד ויסעו בבקר אף על פי שהוא טורח גדול להם. ולפעמים יעמדו הענן יומם ולילה, כי הלכו כל הלילה ובאו במקום שהוא בבקר וינוח הענן שם כל היום ההוא וכל הלילה ונעלה בבקר השני ונסעו, והוא טורח גדול מן הראשון, כי היו העם סבורים שיעמדו שם ופרקו העגלות והניחו משאם כמנהג הבאים מן הדרך ובהעלות הענן יחזרו

דרגה נשגבה במידת האמונה בבהינת 'כאשר ישא איש את בנו'

אמנם על דרך העבודה יש לבאר ענין "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" במדריגה יתירה מניה, דהן אמת שמעלה גדולה היא לשתף שם שמים בכל תהלוכותיו והנהגותיו, ולומר על כל דבר גדול וקטן 'אם ירצה השם' או 'בעזרת השם', אך עדיין אין זו שלימות העבודה, כי סוף כל סוף עדיין מדמה בעצמו שיש לו איזה כוח ועוצם יד, והגם שמודה שהקב"ה עומד לימינו לעזרו, אך חסר לו הביטול והאמונה שבלעדי חסדי השי"ת לא יוכל האדם לעשות שום דבר גדול וקטן.

והנה בהיות עם בני ישראל במדבר זכו להשיג מדריגה יתירה ומעלה נשגבה זו שכל חניותם ונסיעותם היו בביטול גמור להשי"ת, "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו", וכלל לא דאגו על עניני הנסיעה ולא חשבו מחשבות היכן יחנו ומתי יסעו, אלא ביטלו עצמם בביטול גמור למנהיג הבירה שבוודאי ידריכם ויוליכם בדרך ישרה, כמאמר הכתוב (דברים א לא) "ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלהיך כאשר ישא איש את בנו" וגו'.

נסיון מסעות בני ישראל במדבר

ואף שהיה צד לומר שעבודה זו בא להם בקלות וללא עמל, כי הרי השי"ת הוליכם בתוככי ענני הכבוד, וידוע גדול ההארה שזכו בני ישראל באותה נסיעה, כמבואר במדרש (לקח טוב) על הפסוק (שם ח ד) "ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה". 'מלמד שהיו נישאים על גבי עננים', ומשמע מדבריהם שכלל לא

לטעון ולא יוכלו לעשות להם תקון לדרך. או יומים (פסוק כב), ויסעו בלילה. ויתכן שאירע להם במסעות שעשו כמסופר בכאן ולא בענין אחר, כי עמד הענן מערב ועד בקר ויומם וילילה ויומים וחדש ושנה, ולכך הזכיר הכתוב אלו השעורין בפרטן. ועמד שנים רבות כאשר הזכיר תחילה, כגון בקדש שאמר (דברים א מו) ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם.

הרגישו שנוסעים הם ממקום למקום, כי הענן הגביהם והסיעם על מי מנוחות, ואם כן יאמר האומר שלא היה זה להם בגדר נסיון כלל, אמנם כבר האיר לנו בזה רבינו הרמב"ן זיע"א שנסיון גדול היה לאבותינו במסעותם, שאף אם חנו במקום שלא היה טוב בעיניהם, ובוודאי היו חפצים ומתאווים מאד לנסוע מן המקום, אף על פי כן לא יעברו על רצון השם וכו' כמבואר לעיל.

ולא עוד אלא שמצינו שדייקא על ענין המסעות משבח הקב"ה את עמו וצאן מרעיתו, ודייקא בזכות זה זוכר אותם לטובה, כמפורש בנביאים (ירמיהו ב ב) "הלוך וקראת באזני ירושלם לאמר, כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורך אהבת כלולתיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", הרי לך שעבודה גדולה היתה זאת להם, והיא שעומדת להם לזכות לדורות עולם.

עבודת האדם שיאמין שהוא נמצא תדיר בחיק השי"ת

נמצינו למדים הדרך המעולה בעבודת האמונה, שיהיה האדם סמוך ובטוח בכל תהלוכותיו שנמצא הוא בידיו של הקב"ה על כל צעד ושאל, כמו ילד קטן הנישא בחיק אמו שבוודאי אין לו שום דאגות, וכל שכן שאינו חושב מחשבות לאן עליו ללכת למחר וכדומה, וכמאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קלא ב) "כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי".

ובן מצינו בחינה זו בגמרא (שבת לא:): שדנו האמוראים לגבי מלאכת בונה וסותר בשבת, דהרי כל מלאכות שבת ילפינן להו ממשכן, ולכאורה התם הוה סותר על מנת לבנות שלא במקומו, שהרי היו מפרקים את המשכן בשעת המסע על מנת להקימו במקום חניה אחר, ומתרצת הגמרא, שאני התם, כיון דכתיב "על פי ה' יחנו" נקרא שפיר סותר על מנת לבנות במקומו.

והמשיל זאת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, על פי משל לאם המוליכה את תינוקה שבחיקה ממקום למקום, דאף על גב דלגבי האם איכא שינוי מקום, אבל לגבי התינוק ליכא שום שינוי מקום, כי הוא תמיד בחיק אמו, ומה לו אם אמו היא במקום זה או במקום אחר, והרי פשוט וברור שאם ישאלו את התינוק

היכן הוא נמצא היום והיכן היה אתמול, לא יאמר שנמצא בעיר פלוני והיה אתמול בעיר אלמוני, אלא ישוב ברורות שהיא בחיק אמו גם היום גם אתמול. והכי נמי בענין בנית המשכן, דכיון שבני ישראל נסעו על פי ה', הויין להו כמונחים כביכול בחיק אמם הקדוש ברוך הוא, ואם כן אין זה שינוי מקום שהרי תדיר הם בחיקו של הקדוש ברוך הוא

כביכול הקב"ה לא עזר לי אלא עשה הכל לבדו

וזו היא העבודה הנשגבה של "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו", שמבין ומכיר שבכל עת ושעה נמצא הוא כביכול בחיק השי"ת, ועל כן סמוך לבו ובטוח ואין מצפה ומיחל שהשי"ת יהא בעזרו ויסייע בידו, אלא מאמין באמונה שלימה שהכל אשר לכל מתחילה ועד סוף, הכל מעשה אלוקים המה, ואין פעולת האדם מוסיפה או מגרעת מאומה. וכמו שמסופר על מחותן אחד שבעת שמחת נשואי בנו העשירי, נשא דבריו כנהוג ובאמצע דבריו הרים קולו בהתרגשות ואמר 'דעו לכם ידידי ומכירי שבכל עשר הילדים שזכיתי להשיא לא עזר לי הקב"ה כלום' ולתדהמת הנאספים הסביר מיד כוונת דבריו, שאכן הקב"ה לא עזר לו כלום אלא עשה הכל לבדו מתחילה ועד סוף...

והשי"ת יהא בעזרינו שנזכה לשעבד כל רצוננו לרצון השי"ת, ולהחדיר בקרבינו שכל פרט ופרט מפעולותינו ותהלכות חיינו, וכל הקורות אותנו, הכל בהשגחה מעם השי"ת, לטוב לנו כל הימים אמן.

